

Sygn. akt VII U 1413/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2018 r. w Warszawie

sprawy W. W. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania W. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 5 września 2017 r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się W. W. (1) prawo do przeliczenia świadczenia poprzez doliczenie okresów składkowych przebytych przed przyznaniem świadczenia tj. okresów zatrudnienia od 01 września 1973 roku do 30 kwietnia 1974 roku oraz od 01 sierpnia 1975 roku do 30 czerwca 1976 roku oraz określa wysokość świadczenia odwołującego się po przeliczeniu na kwotę 842,46 (osiemset czterdzieści dwa 46/100) złotych brutto,
2. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za niewydanie decyzji w terminie.

Sygn. akt VII U 1413/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 września 2017 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił wnioskodawcy W. W. (1) prawa do przeliczenia renty poprzez doliczenie okresów składkowych przebytych przed przyznaniem świadczenia z uwagi na brak przedłożenia dokumentów, które miałyby wpływ na jego wysokość. Zdaniem organu rentowego, w takiej sytuacji przedstawione zeznania świadków, jako jedyne dowody w sprawie mogą budzić wątpliwości i dlatego nie mogą stanowić wystarczającego dowodu w sprawie. Rozstrzygnięcie decyzji ww. organ oparł na przepisach ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (decyzja z dnia 5 września 2017 r., znak: (...), k. 14, tom II a.r.).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 20 września 2017 r. wnioskodawca **W. W. (1)**, wnosząc o jej zmianę. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest dla niego krzywdząca oraz niezgodna z przepisami i stanem faktycznym. Podał, że organ rentowy błędnie nie zaliczył do jego stażu pracy okresu praktycznej nauki zawodu od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. w (...) Spółdzielni

(...) z siedzibą w M. oraz okresu od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. w (...) Spółdzielni (...) Oddział P. z siedzibą w W.. Dodał, że na podstawie umowy zawartej z nim, jako uczniem, a szkołą, za wskazane powyżej okresy czasu były odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne. Ubezpieczony podkreślił także, że w toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wszystkie niezbędne dokumenty na potwierdzenie wskazanych powyżej okoliczności m.in. świadectwo pracy, dotyczące pierwszego spornego okresu zatrudnienia, w którym pracodawca przekreślił nieukończony przez niego okres nauki zawodu, co z kolei stanowiło podstawę do zakwestionowania powyższego dokumentu przez organ rentowy. Ubezpieczony wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków (byłych sąsiadów), wywodząc, że zakłady pracy, w których odbywał praktyczną naukę zawodu już nie istnieją, a osoby, które przyjmowały go do pracy już nie żyją. Wskazał także, że nie dysponuje jakąkolwiek dodatkową dokumentacją pracowniczą, pozyskaną z Archiwów, inną niż ta, która aktualnie znajduje się w posiadaniu organu rentowego. W konkluzji odwołania, ubezpieczony wniósł o przyznanie na jego rzecz prawa do przeliczenia renty z uwzględnieniem do jego stażu pracy okresów praktycznej nauki zawodu od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. oraz od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. (odwołanie z dnia 20 września 2017 r. k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 października 2017 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy podniósł, że okres praktycznej nauki zawodu nie został uwzględniony do stażu pracy ubezpieczonego z uwagi na niedostateczne udokumentowanie go. Powołując się na treść art. 6 ust. 2 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wskazał, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r., za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo, za które nie było obowiązku opłacania składek na to ubezpieczenie. Zgodnie natomiast z obowiązującym w kwestionowanym okresie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczeniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania, zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy jest obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki młodocianego. Mając powyższe na uwadze, organ rentowy stwierdził, że okresem składkowym może być wyłącznie okres zatrudnienia wykonywanego na podstawie indywidualnej umowy zawartej pomiędzy zakładem pracy, a młodocianym. W związku z tym, że ubezpieczony nie przedłożył opisanej powyżej umowy, brak było podstaw do zaliczenia mu spornych okresów zatrudnienia do stażu ubezpieczeniowego, mającego wpływ na wysokość pobieranego przez niego świadczenia rentowego. Na tej podstawie, organ rentowy stwierdził, że zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie z dnia 11 października 2017 r. k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony W. W. (1), urodzony w dniu (...), w latach 1973-1976 był uczniem Szkoły (...) w M.. Tygodniowy plan uczniów ww. placówki oświatowej, w tym ubezpieczonego, dzielił się na część teoretyczną, która odbywała się w szkole oraz praktyczne przyuczanie do zawodu (praktyki zawodowe), które odbywało się w konkretnym zakładzie pracy. Każdy z uczniów szkoły był zobowiązany do odbywania praktyk zawodowych, a ich odbycie było wymagane do ukończenia szkoły. Praktyki zawodowe odwołującego odbywały się w wymiarze 8 godzin dziennie przez okres 3 dni w tygodniu. W tym okresie czasu, praktyczna nauka zawodu w ramach nauki w szkole odbywała się na zasadach określonych w umowach z poszczególnymi zakładami pracy. W okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. ubezpieczony odbywał praktyczną naukę zawodu w (...) Spółdzielni (...) z siedzibą w M., która swym zakresem obejmowała naprawę i konserwację maszyn do szycia oraz maszyn biurowych. Z uwagi na fakt, że zarówno program, jak i cel powyższych praktyk nie odpowiadał swym profilem ubezpieczonemu, podjął on decyzję o niekontynuowaniu praktycznej nauki zawodu we wskazanym powyżej zakresie i o zmianie kierunku kształcenia na tapicerstwo (świadectwo pracy, legitymacja ubezpieczeniowa – dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych

ubezpieczonego, zeznania odwołującego W. W. (1) k. 20, k. 21-22, zeznania świadka S. P. k. 20-21, zeznania świadka W. W. (2) k. 21 a.s.).

W dniu 1 sierpnia 1975 r. ubezpieczony, jako pracownik młodociany zawarł z Zakładem (...) Nr: (...) (...) Spółdzielni (...) Oddział P. z siedzibą w W. umowę o naukę zawodu w zakresie tapicerstwa, zgodnie z obowiązującym programem nauczania wskazanym przez Spółdzielnię, z równoczesną nauką zawodu w szkole. Powyższa umowa obowiązywała od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. Na podstawie ww. umowy czas pracy podlegał regulacjom z zakresu przepisów prawa pracy. W § 2 umowy kierownik punktu usługowego J. K., jako instruktor zobowiązał się do szkolenia ucznia zgodnie z programem. Wskazano także, że pobory ucznia według obowiązujących stawek pokrywa instruktor z sumy przypadającej do podziału, jako wynagrodzenie. Nauka zawodu w zasadniczej szkole dla pracujących zakończyła się z dniem 30 czerwca 1976 r. W tym dniu ubezpieczony otrzymał świadectwo pracy, w którym wskazane zostało, że w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. był uczniem praktycznej nauki zawodu w zakresie tapicerstwa za wynagrodzeniem w wysokości 360,00 zł. Jednocześnie w treści ww. dokumentu pracodawca przekreślił nieukończony przez ubezpieczonego okres nauki zawodu w zakresie naprawy maszyn do szycia i maszyn biurowych. W 1976 r. ubezpieczony zdał egzamin zawodowy, potwierdzający nabycie przez niego uprawnień do wykonywania zawodu tapicera (świadectwo pracy, umowa o naukę zawodu z dnia 1 sierpnia 1975 r., legitymacja ubezpieczeniowa – dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych ubezpieczonego, zeznania odwołującego W. W. (1) k. 20, k. 21-22, zeznania świadka S. P. k. 20-21, zeznania świadka W. W. (2) k. 21 a.s.).

W okresie od dnia 28 lutego 1977 r. do dnia 30 października 1978 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W., a następnie w okresie od dnia 1 listopada 1978 r. do dnia 18 maja 1994 r. był zatrudniony w Pracowni (...) z siedzibą w W.. W latach 1994-1995 ubezpieczony świadczył pracę na rzecz Pracowni (...) z siedzibą w W. (kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych k. 3, zaświadczenie z dnia 12 czerwca 1995 r. k. 25, zaświadczenie z dnia 19 września 1998 r. k. 66, świadectwo pracy z dnia 14 września 1994 r., wnioski o potwierdzenie ubezpieczenia – dokumentacja zgromadzona w tomie I a.r.).

W dniu 8 czerwca 1995 r. ubezpieczony W. W. (1) złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o przyznanie na jego rzecz prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 20 sierpnia 1995 r., znak:(...), organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do renty inwalidzkiej trzeciej grupy inwalidów od dnia 10 lipca 1995 r., tj. od zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego. Na mocy kolejnej decyzji z dnia 1 października 1998 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zamienił powyższe świadczenie na rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy wskazując jednocześnie, że świadczenie to przysługuje na stałe. Wysokość świadczenia do wypłaty wyniosła wówczas 420,09 zł. Następnie na mocy decyzji z dnia 27 maja 1999 r., znak: (...), organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od dnia 1 kwietnia 1999 r. do dnia 31 maja 2002 r., a decyzją z dnia 6 września 2002 r., znak: (...) prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe. W kolejnych latach świadczenie to podlegało stosownym waloryzacji i przeliczeniom na podstawie przedkładanych przez ubezpieczonego dokumentów. Ostatecznie wysokość świadczenia do wypłaty wyniosła 803,76 zł (wniosek z dnia 8 czerwca 1995 r. wraz z załącznikiem k. 1-3, decyzja z dnia 20 sierpnia 1995 r., znak: (...) k. 36, decyzja z dnia 1 października 1998 r., znak: (...), k. 71-72, decyzja z dnia 27 maja 1999 r., znak: (...)k. 76 i nast., decyzja z dnia 6 września 2002 r., znak: (...) k. 131 i nast., tom I a.r.).

W dniu 7 czerwca 2017 r. ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o przeliczenie przysługującego mu świadczenia rentowego z uwzględnieniem do stażu pracy okresów pobierania przez niego praktycznej nauki zawodu od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. oraz od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. W rozpoznaniu tego wniosku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, decyzją z dnia 5 września 2017 r., znak: (...) odmówił wnioskodawcy W. W. (1) prawa do przeliczenia renty poprzez doliczenie okresów składkowych przebytych przed przyznaniem świadczenia z uwagi na brak przedłożenia dokumentów, które miałyby wpływ na jego wysokość. Zdaniem organu rentowego, w takiej sytuacji przedstawione zeznania świadków, jako jedyne dowody w sprawie mogą budzić wątpliwości i dlatego nie mogą stanowić wystarczającego dowodu w sprawie. Rozstrzygnięcie decyzji ww. organ oparł

na przepisach ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (wniosek z dnia 7 czerwca 2017 r. k. 1, decyzja organu rentowego z dnia 5 września 2017 r., znak: (...), k. 14, tom II a.r.).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego, ubezpieczony W. W. (1) złożył odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 20 września 2017 r. k. 2 a.s.).

W toku postępowania, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zwrócił się do Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych o wskazanie w terminie 7 dni miejsca przechowywania dokumentacji pracowniczej W. W. (1), zatrudnionego w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. w (...) Spółdzielni (...) w M. oraz w okresie od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. w (...) Spółdzielni (...), (praktyki u J. K., ul. (...) w R., obecnie ul. (...)), zwrócił się do bazy zlikwidowanych zakładów pracy w ZUS z prośbą o wskazanie w terminie 7 dni, gdzie jest przechowywana dokumentacja pracownicza W. W. (1), dotycząca powyższych okresów zatrudnienia, a także zobowiązał pełnomocnika organu rentowego do hipotetycznego wyliczenia na nowo wysokości świadczenia W. W. (1) przy uwzględnieniu okresów składkowych, tj. zatrudnienia w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. w (...) Spółdzielni (...) w M. oraz w okresie od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. w (...) Spółdzielni (...) - w terminie 14 dni (postanowienie z dnia 11 grudnia 2017 r. k. 22-23 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 29 grudnia 2017 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wskazał, że przy hipotetycznym przyjęciu do stażu pracy wnioskodawcy okresów zatrudnienia od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. oraz od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. wysokość świadczenia ubezpieczonego wyniosłaby 842,46 zł brutto. Z kolei w piśmie z dnia 28 grudnia 2017 r. Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych poinformował Sąd o tym, że na podstawie bazy miejsca przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej ww. pracodawców nie udało się ustalić wnioskowanych przez Sąd danych (pismo procesowe z dnia 29 grudnia 2017 r. k. 27, pismo z dnia 28 grudnia 2017 r. k. 31-32 a.s.).

Na rozprawie w dniu 19 lutego 2018 r. strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe. Jednocześnie odwołujący W. W. (1) złożył oryginał umowy o wykonywanie zawodu w zakresie tapicerstwa, dotyczącej okresu zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r., a także świadectwo pracy z dnia 11 lipca 1975 r., dotyczące okresu jego zatrudnienia od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 czerwca 1975 r. na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu od dnia 1 maja 1974 r. (protokół rozprawy z dnia 19 lutego 2018 r. k. 37-38 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, jak również w aktach rentowych odwołującego. Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd Okręgowy oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty te nie były przez strony sporu kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy dał także wiarę zeznaniom świadków S. P. (k. 20-21 a.s.) i W. W. (2) (k. 21 a.s.), nie znajdując żadnych podstaw do tego, aby kwestionować ich szczerłość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Świadkowie są osobami obcymi dla odwołującego w związku, z czym nie mieli żadnego interesu w składaniu fałszywych zeznań. Ich zeznania wzajemnie się uzupełniają, tworząc logiczną całość. Świadkowie ci, przez wiele lat byli sąsiadami rodziny W., stąd posiadali wiedzę na temat pracy odwołującego w (...) Spółdzielni (...) z siedzibą w M. oraz w (...) Spółdzielni (...) Oddział P. z siedzibą w W. wykonywanej w ramach praktycznej nauki zawodu. Sąd Okręgowy nie dyskwalifikując tych zeznań, jako że pochodzą one od świadków, którzy jako bezpośredni sąsiedzi mogli mieć najlepszą wiedzę na temat codziennego życia odwołującego, uznał zatem że zasługują one na wiarygodność. Sąd miał co prawda na uwadze, że zeznania te w dużej mierze opierały się na spostrzeżeniach pewnych faktów, to jednak za przyjęciem, że odwołującego, podobnie jak i innych uczniów szkoły, do której uczęszczał, ze wskazanymi powyżej zakładami pracy łączył w spornym okresie stosunek zatrudnienia, przemawia też pośrednio analiza dokumentacji z akt osobowych odwołującego, które udało się Sądowi pozyskać na rozprawie w dniu 19 lutego 2018 r. m.in. w postaci oryginału umowy o wykonywanie zawodu w zakresie tapicerstwa, dotyczącej okresu zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r., a także świadectwa pracy z dnia 11 lipca 1975 r., dotyczącego okresu jego zatrudnienia od dnia 1 września 1973

r. do dnia 30 czerwca 1975 r. na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu od dnia 1 maja 1974 r. Podobnie Sąd Okręgowy ocenił zeznania odwołującego W. W. (1) (k. 20, k. 21-22 a.s.), które były zgodne z zeznaniami ww. świadków. Powyższym zeznaniom odwołującego, jak i świadków Sąd Okręgowy dał wiarę w całości, jako że są one spójne, logiczne, a także w pełni korespondują z treścią dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych odwołującego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. W. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 5 września 2017 r., znak: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Ubezpieczony domagał się w niniejszej sprawie zaliczenia do stażu pracy okresów praktycznej nauki zawodu od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. w(...) Spółdzielni (...) z siedzibą w M. oraz od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. w (...) Spółdzielni (...) z siedzibą w W.. Przyczyną odmowy przyjęcia ww. okresów zatrudnienia do stażu pracy odwołującego był brak dysponowania przez organ rentowy dokumentacją, dotyczącą rozpoczęcia i zakończenia nauki przez ubezpieczonego W. W. (1) w oparciu o indywidualną umowę zawartą pomiędzy zakładem pracy, a młodocianym. Organ rentowy zaznaczył przy tym, że w takiej sytuacji oświadczenia złożone przez świadków w toku postępowania wyjaśniającego mogą budzić wątpliwości i dlatego też nie mogą stanowić wystarczającego dowodu w sprawie.

Stosownie do treści art. 6 ust. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 138 z późn. zm.) podlegają zaliczeniu, jako okresy składkowe okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r., ponieważ w tym czasie osoby te były objęte obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Tak więc jeżeli młodociany odbywał praktyczną naukę zawodu w zakładzie pracy, na podstawie umowy zawartej pomiędzy nim, a zakładem pracy, okres praktycznej nauki zawodu podlega uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty oraz przy ustalaniu wysokości tych świadczeń. W takim bowiem przypadku młodociany podlegał ubezpieczeniu społecznemu, a w związku z tym była za niego opłacana składka na ubezpieczenie społeczne. Zasadniczą kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było więc to, czy nauka zawodu była pobierana przez młodocianego przy jego równoczesnym zatrudnieniu, czy też jako przedmiot praktyczny w programie nauki szkolnej. Innymi słowy, czy nauczający zawodu był pracodawcą, czy nauczycielem młodocianego, a więc czy związek pomiędzy nimi polegał na stosunku prawa pracy - nauki zawodu, czy też na stosunku administracyjnym. Stosunek zatrudnienia obejmował bowiem tylko młodocianych przyjętych do pracy w celu nauki zawodu, obowiązanych do dokończenia się w szkole, nie zaś tych, którzy pobierali naukę bez zatrudnienia się. Pozostawić więc trzeba na uboczu realizację praktycznej nauki zawodu w takich szkołach, jak zasadnicze szkoły zawodowe i technika zawodowe, w których praktyczna nauka zawodu, gdy odbywała się poza warsztatami szkolnymi, w zakładach pracy, organizowana była na podstawie umowy zawartej pomiędzy szkołą, a zakładem pracy i uczniowie, wykonujący pracę w ramach praktyki nie byli pracownikami tych zakładów. Taki pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Warszawie, w wyroku z dnia 18 marca 2009 r., wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 1213/08. Powyższy pogląd Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela i aprobuje.

Zasady zatrudniania młodocianych w celu nauki zawodu były uregulowane w przepisach ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958 r., Nr 45, poz. 226 z późn. zm.). Zgodnie z art. 1 w zw. z art. 2 ww. ustawy dopuszczalne było zatrudnianie młodocianych, którzy ukończyli 15 rok życia. Młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu m.in. nauki zawodu (art. 3 ust. 1 pkt. 1 ww. ustawy). Zgodnie zaś z art. 9 ust. 1 ww. ustawy zakład pracy, przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy były okresami zatrudnienia (art. 10 ww. ustawy). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 kwietnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt II UK 334/08 wyraził pogląd, że młodociany, odbywający naukę

zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy, posiadał status pracownika w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym. Podkreślenia wymaga także, że w przypadku gdy jest mowa o warunkach zatrudnienia młodocianych obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r., to chodzi o umowę o naukę przewidzianą w przepisie art. 447 Kodeksu zobowiązań, przez którą pracodawca zobowiązywał się przygotować ucznia do praktycznego zawodu w związku z wykonywaną dla niego pracą. Uczeń zawodu przygotowywał się do przyszłej pracy, a przygotowanie to obejmowało, charakterystyczne dla stosunku powstałego na podstawie umowy o naukę, połączenie obowiązków młodocianego pracownika, wynikających z praktyki w zawodzie, z uzupełnianiem wiedzy teoretycznej. Młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu byli obowiązani do dokształcania się w zakresie obranego zawodu przez uczęszczanie do zasadniczych szkół zawodowych dla pracujących. Zasadnicze szkoły zawodowe mogły natomiast działać po opieką patronacką branżowo odpowiednich zakładów pracy.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie w sposób niebudzący wątpliwości, że w powyższych okresach czasu, a mianowicie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. oraz od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. ubezpieczony odbywał naukę zawodu, na podstawie indywidualnej umowy o naukę zawodu początkowo w zakresie naprawy maszyn do szycia i maszyn budowlanych, a następnie w zakresie tapicerstwa. Wnioskodawca w chwili rozpoczęcia nauki w Szkole Zawodowej dla pracujących miał ukończone 15 lat. W toku postępowania dowodowego zostało ustalone, że podczas nauki zawodu ubezpieczony uczęszczał zarówno na zajęcia teoretyczne w szkole, jak również, przez trzy dni w tygodniu świadczył pracę początkowo na rzecz (...) Spółdzielni (...) z siedzibą w M., a następnie na rzecz (...) Spółdzielni (...). O zaliczeniu tejże nauki świadczy chociażby fakt, że w 1976 r. ubezpieczony zdał egzamin zawodowy, potwierdzający nabycie przez niego uprawnień do wykonywania zawodu tapicera. Ze zgromadzonymi w sprawie dowodami w postaci dokumentów koresponduje też treść przesłuchania ubezpieczonego i świadków. Powyższe koreluje także z zapisem § 2 ust. 1, 2 i 3 uchwały nr 364 Rady Ministrów z dnia 28 września 1958 r. w sprawie zatrudnienia młodocianych przez zakład pracy w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbywania wstępnego stażu pracy, który stanowił, że zakład zatrudniający młodocianego – w celu nauki zawodu – zawiera z nim na piśmie umowę o naukę zawodu, przy czym w razie nieukończenia przez młodocianego 16 roku życia umowa o naukę zawodu powinna być podpisana też przez prawnego opiekuna młodocianego. Niewątpliwie po stronie ubezpieczonego warunek zawarcia stosownej umowy został spełniony. Na rozprawie w dniu 19 lutego 2018 r. W. W. (1) złożył bowiem oryginał umowy o wykonywanie zawodu w zakresie tapicerstwa, dotyczącej okresu zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r., a także świadectwo pracy z dnia 11 lipca 1975 r., dotyczące okresu jego zatrudnienia od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 czerwca 1975 r. na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu od dnia 1 maja 1974 r. W świadectwie tym ówczesny pracodawca odwołującego potwierdził, że w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. ubezpieczony odbywał praktyczną naukę zawodu w zakresie tapicerstwa za miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 360,00 zł.

Oceniając charakter umowy zawartej pomiędzy zakładem pracy, a ubezpieczonym Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na treść powołanego wyżej § 2 ust. 3 uchwały nr 364 Rady Ministrów z dnia 28 września 1958 r., z którego wynika, że umowy o naukę zawodu zawierane pomiędzy zakładami pracy, a młodocianymi powinny określać: rodzaj nauki zawodu, czas trwania nauki, wysokość wynagrodzenia i warunki jego wypłacania, zasadnicze prawa i obowiązki młodocianego łącznie z obowiązkiem kształcenia się. Podobne wymagania stawia przepis art. 9 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r., z którego wynika, że umowa o pracę zawierana z młodocianym pracownikiem powinna określać zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Powyższe warunki spełnia przedstawiony przez wnioskodawczynię dokument w postaci umowy o naukę zawodu zawartej w dniu 1 sierpnia 1975 r. Dokument ten, co prawda nie obejmuje całego spornego okresu zatrudnienia od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 czerwca 1976 r., a wyłącznie okres od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r., jednakże okoliczność, że odwołujący odbywał praktyczną naukę zawodu na zasadach zatrudnienia w całym ww. okresie potwierdza wystawione na jego rzecz świadectwo pracy wystawione przez (...) Spółdzielnię (...) w M.. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zostało wykazane, że zakład pracy faktycznie

zawarł z odwołującym umowę o naukę zawodu, która odbywana była przez niego w cyklu trzyletnim. Okres nauki zgodny był z zapisem art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r., który stanowi, że nauka zawodu młodocianego trwa zależnie od zawodu od 2 do 4 lat. Nie ma zatem wątpliwości co do tego, że pomiędzy stronami umowy o naukę zawodu istniało porozumienie, co do tego, że umowa taka została zawarta na czas trwania nauki, który wynosił trzy lata. Umowa o naukę zawodu zawierała również wszystkie elementy charakterystyczne dla stosunku pracy: prawo do wynagrodzenia, określenie czasu pracy stosownie do obowiązującego programu nauczania oraz informację o konieczności przestrzegania w zakładzie pracy przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz odbywania okresowych badań lekarskich w wyznaczonych terminach. Z tych też względów, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał, że W. W. (1) z uwagi na fakt zawarcia indywidualnej umowy o naukę zawodu i jej wykonywania, powinien mieć zaliczone, jako okresy zatrudnienia - na podstawie art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. - okresy nauki zawodu w zakresie naprawy maszyn do szycia i maszyn budowlanych oraz w zakresie tapicerstwa. Ubezpieczony w sposób wystarczający wykazał, że sporne okresy miały charakter „zatrudnienia młodocianego” w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wykonywanego faktycznie na podstawie zawartej umowy o naukę zawodu, będącej jedną z form zatrudniania młodocianych, wymienioną w art. 3 ust. 1 pkt. 1 ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, kierując się treścią art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu W. W. (1) prawo do przeliczenia świadczenia poprzez doliczenie okresów składkowych przebytych przed przyznaniem świadczenia, tj. okresów zatrudnienia od dnia 1 września 1973 r. do dnia 30 kwietnia 1974 r. oraz od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1976 r. oraz określił wysokość świadczenia odwołującego po przeliczeniu na kwotę w wysokości 842,46 zł, o czym orzekł w pkt. 1 sentencji wyroku.

Jednocześnie w pkt. 2 wyroku Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za niewydanie decyzji w terminie, w oparciu o treść art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Poczynienie wiążących ustaleń, co do wysokości świadczenia rentowego odwołującego wymagało bowiem przeprowadzenia sądowego postępowania dowodowego, w tym m.in. dopuszczenia dowodu z zeznań świadków. W toku postępowania sądowego, ubezpieczony przedłożył także dodatkowe dokumenty z akt osobowych, które miały istotny wpływ na wynik procesu. Organ rentowy nie ma tych możliwości dowodowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdyż ograniczony jest środkami dowodowymi wymienionymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49). Zgodnie z art. 118 ust. 1a ww. ustawy w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Działając zaś na podstawie powołanego przepisu, Sąd Okręgowy wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za niewydanie decyzji w terminie, mając na uwadze fakt, że dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń, co do kwestii spornych w niniejszej sprawie, mających wpływ na prawo ubezpieczonego do wnioskowanego świadczenia oraz na jego wysokość.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt. 2 sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)